

A KÉMIAI VADKÁRELHÁRÍTÁS HAZAI ELTERJEDTSÉGE

Dr. Hauer Lajos

Vadászlapunk mellékleteként megjelenő „Nimród Fórum” augusztusi számában DEBRECZENY IVÁN figyelemre méltó cikket írt „A növénytermesztés és a vadgazdálkodás kapcsolatáról.” Írásának helytálló megállapításaiban kifogásolja, hogy a mezőgazdasági üzemek növényvédő szakemberei az éves termelési tervek összeállításánál a „vadgazdálkodás, a vadkimelés” és hozzátehetjük, hogy a ma már nem elhanyagolható környezetvédelem érdekeit sem mindenkor veszik a szükséges mértékben figyelembe. A vadat veszélyeztető hatóanyag-tartalmú növényvédőszer alkalmazásakor a vad elriasztására, távol tartására, vagyis mentésére például (a cikkből idézve) „a mezőgazdasági üzemek, legnagyobb része egyáltalán nem alkalmaz vadriasztó szert, annak ellenére, hogy erős mérgeket kiterjedten használnak és egyben igen jelentős vadkárigénnyel is lépnek fel”. Megállapítja a cikk a továbbiakban, hogy a mezőgazdasági üzemek: „Amennyiben a vadvédelmet — helytelenül — nem is tekintik érdeküknek, a vadkárelhárítás érdekében kötelességük lenne ezek használata.” Példaként közli a Somogy megyében 1974. és 1975. években forgalmazott alábbi vadriasztó illetve vadkárelhárító szerek mennyiségét, megjegyezve, hogy e szerek 90⁰/₀-át az erdőgazdaság vásárolta és használta fel, míg a fennmaradó 10⁰/₀-on 85 termelészövetkezeti és 7 állami gazdaság osztozott:

A vadkárelhárító szer megnevezése	1974		1975	
	q	Ft	q	Ft
<i>Cervacol</i>	20	28 220	24	33 864
<i>Silvacol K</i>	17	51 850	3	9 150
<i>Dendrocol 17</i>	100	431 800	—	—
<i>Fekama SVW</i>	—	—	30	26 100
<i>Fekama WM</i>	—	—	2	1 830
Összesen	137	511 870	59	70 944

Debreczeny Iván adatait úgy vélem érdemes összevetni más erdőgazdaságok által felhasznált vadriasztó- és vadkárelhárító szerek hozzám beérkezett adataival (lásd a 36. és 37. oldalon lévő táblázatot).

A kimutatás közel sem teljes, mert ahhoz hat erdőgazdaságtól a felhasznált vadkárelhárító szerek mennyiségére vonatkozóan nem kaptunk adatot. Ugyanakkor a beérkezett adatok sem mindenütt pontosak, egyes gazdaságoknál csupán tájékoztató jellegűek. Mindezen fogyatékoságai ellenére a kimutatás hasznos áttekintést ad az erdőgazdaságok 1974. és 1975. évi vadkárelhárító szer felhasználásának mértékéről, az alkalmazott szerekről, vagyis a kémiai vadkárelhárítás jelenlegi hazai elterjedtségéről és alkalmat nyújt néhány — az illetékesek mérlegelését kívánó — megállapításra.

Mindenekelőtt megállapítható, hogy az erdőgazdálkodásban felhasznált vadkárelhárító szerek mennyisége 1975-ben — bár az előző évekhez viszonyítva — örvendetesen, a megelőző évhez képest közel 100 q-val nőtt, de még messze nem éri el azt a szintet, amit a hazai vadállomány és a vadkárosítás volumene és jelentősége alapján elvárhatnánk. Ugyanakkor a kémiai vadkárelhárító szerek vásárlására fordított forint összeg valamelyest csökkent, annak ellenére, hogy a vegyszerek ára — kevés kivétellel — általában emelkedett. E látszólagos ellentmondás abból adódik, hogy az erdőgazdaságok többsége a könnyű gépi permeitezhetősége miatt kezdetben előszeretettel vásárolt drágább *Dendrocol 17*-ről az olcsóbb, de csak a nehezkesebb kézi erővel felhordható *Cervacol* alkalmazására tért át. Az áttérést a nagyobb munkaerőnehézségek ellenére a jelentős árkülönbsözetten kívül döntően az indokolta, hogy a *Cervacol* a szemcsézettségéből adódó mechanikai védőhatása következtében nagyobb védelmet biztosít, mint a permetezőgéppel könnyebben és gyorsabban felhordható, de vékonyabb bevonatot képező s mechanikai védőhatást nem nyújtó *Dendrocol 17*.

Ha az erdőgazdaságok által felhasznált vadkárelhárító szerekhez viszonyítjuk a mezőgazdaságban felhasznált vadkárelhárító szerek mennyiségét, úgy a kémiai vadkárelhárítás hazai elterjedtségének egészen elszomorító képét kapjuk. Az erdőgazdaságoknál durván hétszerte nagyobb területtel rendelkező mezőgazdaság az erdőgazdaságok által felhasznált vadkárelhárító szereknek alig 10—15%-nyi mennyiségét használta csak fel az 1974. és 1975. években. E csekély 80—120 q-ra tehető vadkárelhárító szer között is sajnos teljesen jelentéktelen tételt tesz ki azoknak a vadriasztó szereknek a mennyisége, amit a mezőgazdasági üzemek a mérgező növényvédő szerek alkalmazásakor a vad mentésére használtak.

Ma már a megfelelő körülmények között szakszerűen alkalmazott vegyszeres vadkárelhárítás hatékonyságát és gazdaságosságát a kutatási és üzemi tapasztalatok számtalan sora bizonyítja. A vegyi vadkárelhárítás sikerének leglényegesebb előfeltétele azonban, hogy a károsító nagyvadfajok számaránya megfeleljen az erdők vadeltartó képességének.

A vadállomány megfelelő szabályozásáról minisztériumi intézkedések és az üzemtervek előírásai gondoskodnak, amelyeknek érvényesítésén a MÉM és a MAVOSZ — remélhetően egyre sikeresebben — fáradoznak.

Ezzel párhuzamosan kívánatos volna a hatósági és társadalmi erőfeszítések területén a kémiai vadkárelhárítás és vadmentés szélesebb körű bevezetését és alkalmazását is — *Debreczeny Iván* javaslatának megfelelően — szorgalmazni.

A kémiai vadkárelhárítás szélesebb körű bevezetéséhez nem hiányzik az abban eddig is élenjáró erdőgazdaságok jó szándéka s törekvése. E jó szándék realizálását azonban még megnehezíti:

1. Az erdőgazdálkodásban ma talán a legégetőbb jelentkező munkaerőhiány.
2. A hazai vegyszergyártás hiánya, az importvegyyszer-beszerzés nehézségei és még inkább az importvegyszerek árának fokozatos emelkedése.
3. A károsító nagyvadfajoknak már említett túlszaporodása, amely a vadkárelhárítás sikerét előbb fokozatosan majd ugrásszerűen lerontja.
4. Helyenként még a vegyszerek szakszerűtlen kezeléséből, tárolásából és alkalmazásából származó hibák, amelyek ugyancsak a vadkárelhárítás sikertelenségét eredményezhetik.

A növényvédelmi szakmérnök képzés, a szakmérnökök foglalkoztatásának örvendetes terjedése és a rendszeres szaktanácsadás következtében a szakszerűtlenségből származó hibák szerencsére mindinkább csökkennek és nemsokára már várhatóan a minimumra korlátozódnak.

Az 1974. és 1975. évben az erdőgazdaságok

Sor- szám	A vadkárelhárítószert használó gazdaság megnevezése	Cervacol		Cervidon		Dendrocol 17		Dendrocol 17 S	
		1974	1975	1974	1975	1974	1975	1974	1975
		a megnevezett vadkárelhárítószerek							
		1411	1411	1115	2053	4225	4318	4605	4605
a szerből felhasznált									
1.	Mecseki EFAG, Pécs	20	30	—	2	8	3	—	1
2.	Somogyi EFAG, Kaposvár								
3.	Zalai EFAG, Nagykanizsa	160	210	20	20	35	—	—	1
4.	Nyugatmagyarországi Fagazdasági Kombinát Erdőgazdasága, Szombathely	8	10	—	15	70	30	—	—
5.	Balatonfelvidéki EFAG, Keszthely	—	100	—	—	—	—	—	—
6.	Kisalföldi EFAG, Győr ..	4	10	6	5	6	4	1	—
7.	Vértesi EFAG, Tatabánya								
8.	Ipolyvidéki EFAG, Balassagyarmat								
9.	Mátrai EFAG, Eger	120	131	5	5	—	—	—	—
10.	Borsodi EFAG, Miskolc ..	150	120	5	1	—	—	—	—
11.	Felsőtiszai EFAG, Nyíregyháza								
12.	Nagykunsági EFAG, Szolnok								
13.	Kiskunsági EFAG, Kecskemét	—	3	—	—	—	—	—	—
14.	Délalföldi EFAG, Szeged .	5	—	2	—	—	—	—	—
15.	Gemenci ÁEVB, Baja ...	—	—	10	—	8	—	—	—
16.	Gyulai ÁEVB, Tamási ...	10	10	4	4	4	4	—	—
17.	Mezőföldi ÁEVB, Székesfehérvár	—	—	—	—	—	5	—	—
18.	Telki ÁEVB, Budakeszi ..	2	3	—	—	2	4	—	—
19.	Pilisi Áll. Parkerdőgazd., Visegrád	2	2	2	2	11	11	1	1
20.	Tanulmányi Áll. Eg., Sopron								
	Összesen	481	629	54	54	144	61	2	3

által felhasznált vadkélhárítószerek

Silvasan		Fekama WM		Fekama SVM		A felhasznált szerek				Megjegyzés
1974	1975	1974	1975	1974	1975	mennyisége összesen q-ban		értéke összesen Ft-ban		
métermázsánkénti egységára Ft-ban										
2290	3346	777	915	777	870					
mennyiség q-ban						1974	1975	1974	1975	
—	—	—	15	—	—	28	51	62 020	77 720	Nincs a.
20	20	—	—	—	—	235	251	441 735	408 895	
10	5	—	—	—	—	88	60	329 938	191 175	
—	—	—	—	1	—	1	100	777	141 100	
—	—	6	—	4	—	27	19	50 059	41 647	Nincs a.
—	—	—	—	—	—	125	136	174 895	195 106	Nincs a.
—	—	—	1	—	—	155	122	217 225	172 288	Nincs a.
—	—	—	30	—	—	—	33	—	31 683	Nincs a.
1	—	—	—	—	—	8	—	11 575	—	
5	—	—	—	—	—	23	—	56 400	—	
—	—	8	8	—	—	26	26	41 686	46 914	
—	—	—	—	—	—	—	5	—	21 590	
—	—	1	2	—	—	5	9	12 049	23 335	
5	5	—	—	—	—	21	21	67 582	75 761	
41	30	15	56	5	—	742	833	1 465 941	1 427 214	Nincs a.

A vadállomány szabályozásának legutóbbi mutatószámai ugyancsak biztatóbbak és ha sajnos éppen a károsító nagyvadfajokban ma még messze is vagyunk az elérendő tervszámoktól, reméljük, hogy a MÉM és a MAVOSZ további erőfeszítései meghozzák majd a kívánt eredményt, annál is inkább, mert a szarvas, vaddisznó és őzállomány tervezett csökkentésének elmaradása — előbb vagy utóbb — a vadkárelhárítás teljes sikertelenségéhez vezetne.

A vadkárelhárító szerek hazai gyártásának lehetőségei kutatási eredményeink szerint — az ilyen irányú tevékenység kiszélesítésével — biztosíthatók lennének, de állami vegyiparunk a más szerekkel szembeni alacsonyabb szükséglet miatt vagy egyáltalán nem vagy a fogyasztó számára csak igen gazdaságtalan ár kalkulációval vállalkozik vadkárelhárító szerek gyártására. E miatt kellett sajnos a hazai vadkárelhárításban már jól bevált véralbuminos készítményünk gyári előállításáról is lemondanunk.

A károsító nagyvadfajok állományának ez idő szerinti nagysága mellett a legnagyobb gondot okozó munkaerőhiány a vadkárelhárítás fokozott gépesítésével volna áthidalható. A kémiai vadkárelhárítás további gépesítésének nehézsége, hogy a legjobb védő hatású — mechanikai érdesítő anyagot tartalmazó — szerek az ismert permetezőgépekkel nem vihetők fel a védendő növényekre. Az ERTI-ben biztató kísérletet végeztek a vadkárelhárító szernek és az érdesítő anyagnak megfelelően ápolott területeken egy munkafolyamaton belüli gépi felhordására. Remélhető, hogy e kísérlet eredményei is közelebb visznek a kémiai vadkárelhárítás jobb gépesítéséhez és az eddignél jóval kívánatosabb elterjesztéséhez.

A vadkárelhárítás és vadriasztás kemizálásának elterjedését kedvezően szolgálja, hogy az e célra eddig legjobban bevált szerek — sok más hasznos s ma még nélkülözhetetlen növényvédő szerrel ellenkezően — nem tartalmaznak mérgező anyagot és kis elővigyázat mellett a környezetet sem szennyezik. Ezek a vadriasztó szerek és a vadállományt veszélyeztető növényvédő szerek együttes és az apróvadvédelemben nagy jelentőségű alkalmazásának kötelező hatósági előírását is megkönnyítheti.

Az erdő és az üdülés címen figyelemreméltó kis könyvet jelentetett meg „A fakitermelőipar” Kiadó Moszkvában 1975-ben. Munkaközösség írta, a szerzők között találjuk H. Teder észt erdőgazdasági és természetvédelmi minisztert, F. Nommsalu miniszterhelyettesét és a minisztérium más vezető tisztviselőit, neves kutatókat. A 192 oldalas könyvet sok szép, színes és fekete-fehér fénykép díszíti, 28 ezer példányban adták ki, nálunk 6 Ft-ba kerül. A szerzők Észtország példái alapján kifejtik benne az erdei üdülés szervezésének legfontosabb kérdéseit, tárgyalják az üdülésre kijelölt erdők tájrendezését, az üdülőerdők berendezésének építészeti kérdéseit, valamint kempingek, motelek, sáttortáborok és más üdülésre szolgáló létesítmények tervezését. Nagyon érdekes balesetvédelmi óvórendszabályt közölnek a turisták, a kirándulók számára. Foglalkoznak a felüdülés, sport céljából űzött vadászat problémáival, kitérnek az üdülőerdők szerepére a természet megismerésében. Egészében ez a tetszetős kis könyv iskolapélda arra, hogy lehet az erdő rajongói számára tudományos és szakmai igényességgel olvasmányosan, könnyen érthetően írni. Hasznos szakirodalom szakemberek, erdészek, természetvédők számára is.

Keresztesi Béla

A Kaszimovoi Fafeldolgozó Kombinátban olyan fenyőliszt gyártását kezdték meg a közelmúltban, amely kitűnően hasznosítható az állattenyésztésben, mint vitamindús takarmányadalék. Az üzem naponta szállítja az értékes terméket a rjazanyi terület kolhozaiba és állami gazdaságaiba.

(APN)